

STV1100 Politisk teori / 2018 / Sensorveiledning

Les hele sensorveiledningen – også det som står helt til slutt!

OPPGAVE 1

Berlins syn er, kort fortalt, at en person, P, har frihet til et eller annet, X, såfremt ingen med hensikt hindrer P i X. Å være ufri er det samme som å være utsatt for tvang, og å utøve tvang = å hindre noen i et eller annet med hensikt.

Pettits syn er at en person, P, har frihet til et eller annet, X, såfremt

- (a) ingen med hensikt hindrer P i X, uten at P kontrollerer det som skjer når hindringen kommer i stand,
- (b) det ikke er fare for at noen med hensikt hindrer P i X, uten at P kontrollerer det som skjer,
- (c) P har intellektuelle og fysiske forutsetninger for X,
- (d) P har (eksterne) ressurser som trengs for X.

Berlin og Pettit er uenige på to punkter.

(i) Berlin mener fravær av (b), (c) og (d) ikke innebærer tap av frihet. Altså er noe av det Pettit regner som ufrihet, ikke ufrihet i Berlins øyne.

(ii) Pettit mener at hindring ikke fører til tap av frihet, dersom den som rammes av hindringen, kontrollerer det som skjer, for eksempel på den måten at hun har bemyndiget noen til å hindre henne i et eller annet. Altså er noe av det Berlin regner som ufrihet, ikke ufrihet i Pettits øyne.

Anta at P gir Q nøkkelen til barskapet sitt og ber Q la være å returnere nøkkelen, selv om P skulle be om det, før det er gått 24 timer fra P har bedt om det. Anta at P ber om å få nøkkelen tilbake, og at Q nekter å gi den tilbake før det er gått 24 timer (og P eventuelt fastholder ønsket om å få den tilbake). Q hindrer P i å komme inn i barskapet, men dette er ikke tvang, og det frater ikke P frihet, i og med at P kontrollerer det som skjer.

Pettit sier også at kontroll av det slaget som medfører at hindring ikke innebærer tap av frihet, er mer enn bemyndigelse i form av samtykke til at noen gjør det og det. Den som bemyndiger en annen, må kunne trekke bemyndigelsen tilbake; ellers kontrollerer hun ikke det som skjer. *Besvarelser som får med seg det siste poenget, er (på dette punktet) veldig gode.*

Noen vil kanskje nevne at Pettit mener det er verre at (a) og (b) ikke forekommer, enn at (c) og (d) gjør det. Dette er også et godt poeng.

1.1

Det Malnes og Midgaard sier, er at all slags tvang innebærer tap av frihet, og det Pettit mener, er som sagt at tvang ikke innebærer tap av frihet, dersom den som er utsatt for tvangen, kontrollerer tvangsutøvelsen.

Oppgave 1 kan besvares kort og kontant. Det er krevende (og derfor fortjenestefullt) å besvare oppgaven kort og kontant og korrekt. De som klarer det, bør belønnes rikelig. Mange vil nok bruke langt flere ord enn jeg brukte ovenfor, og noen vil trekke inn ting som strengt tatt ikke hører med i besvarelsen. Det siste skal ikke straffes, dersom relevante poenger også er på plass.

OPPGAVE 2

[A] Justice denies that the loss of freedom for some is made right by a greater good shared by others. It does not allow that the sacrifices imposed on a few are outweighed by the larger sum of advantages enjoyed by the many. I wish to inquire whether these contentions or others similar to them are sound, and if so how they can be accounted for.

Her gir Rawls først uttrykk for en av sine veloverveide normative overbevisninger, *aka* intuisjoner. Så sier han at det er ønskelig å finne ut om disse overbevisningene har noe for seg («are sound»), og ta rede på hvordan de eventuelt kan begrunnes eller forklares («can be accounted for»).

[B] We have much less assurance as to what is the correct distribution of wealth and authority. Here we are looking for a way to remove our doubts.

Her sier Rawls at han (og mange andre) ikke har noen veloverveid overbevisning om hvordan rikdom og (politisk) autoritet bør fordeles. Derfor er det ønskelig å finne en måte å redusere usikkerheten på. Noe som ikke sies med rene ord, men ligger i kortene, er at usikkerheten trekker med seg uenighet: Hva folk heller til å mene om fordelingsspørsmålene, varierer.

[C] Our object should be to formulate a conception of justice which ... tends to make our considered judgments of justice converge. ... We assume that the correct regulative principle for anything depends on the nature of that thing,

and that the plurality of distinct persons with separate systems of ends is an essential feature of human societies.

Her sier Rawls at hva som er et korrekt prinsipp for rettferdig fordeling, kommer an hva som kjennetegner det dette prinsippet skal regulere, altså et samfunn, og det som kjennetegner et samfunn, er blant annet at det består av ulike mennesker med forskjellige syn på hva som er verdifullt og riktig («separate systems of ends»). Han sier også at målet er å finne et oppskrift på rettferdighet som får veloverveide oppfatninger til nærme seg hverandre («make our considered judgments converge»).

I forelesningene har jeg skjelnet mellom to prosjekter: det personlig-politiske prosjektet, som går ut på å klargjøre og begrunne ens egne overbevisninger (kfr. [A]), og det politisk-filosofiske prosjektet, som går ut på å få sprikende overbevisninger til å nærme seg hverandre.

[D] My aim is to present a conception of justice which generalizes and carries to a higher level of abstraction the familiar theory of the social contract ... The basis of justice is that to which men would consent.

Her sier Rawls at kontraktteori skal danne grunnlag for letingen etter det korrekte prinsippet for rettferdig fordeling. Kontraktteori om rettferdighet bygger på den ideen at et fordelingsprinsipp er korrekt hvis og bare hvis det er gjenstand for samtykke blant dem som skal leve under prinsippet.

[E] In a contract theory, all arguments, strictly speaking, are to be made in terms of what it would be rational to agree to in the original position.

Her antyder Rawls hvordan man skal komme frem til det korrekte prinsippet: ved å spørre hvilket prinsipp det ville være rasjonelt å velge i utgangsposisjonen (“the original position”). Den har, som kjent, en særskilt beskaffenhet, som først og fremst uvitenhetssløret sørger for. Det skaper en kunnskapssituasjon som innebærer at rasjonalitet er ensbetydende med å treffe et valg på grunnlag av maximin-regelen for beslutning under usikkerhet.

Oppgaven er vanskelig. Besvarelser som har med, eller er nærheten av å ha med, alle poengene som er nevnt ovenfor, er *fremragende*.

Også denne oppgaven lar seg besvare kort og kontant, og også i dette tilfellet er det en prestasjon å svare kort og kontant og korrekt.

Kanskje vil noen ta forholdsvis lett på [A] – [D] og legge desto mer arbeid i [E], det vil si skrive mest om uvitenhetssløret og beslutning under usikkerhet. Også dette kan det bli en god besvarelse, og en god karakter, av. Men det er ikke bra å hoppe bukk over [A] – [D] eller størstedelen av det som står i disse tekstutdragene.

Det er uproblematisk å putte engelske ord og uttrykk inn i besvarelsen.

Jeg har sagt til studentene at de ikke skal bruke tid på innledning og avslutning.

Det viser seg at noen studenter har oversett oppgave 2, eller nesten oversett, og derfor kommet sent i gang med, denne oppgaven. Til dette er det to ting å si. For det første er ikke mangel på svar, eller mangelfullt svar, på oppgave 2 ensbetydende med stryk. For det andre anmodes sensorene om å bruke godt skjønn. La oss si en student bare – eller nesten bare – har besvart oppgave 1, og har besvart denne oppgaven på en fremragende måte. Da er en god karakter innenfor rekkevidde. Men det må stilles store krav til besvarelsen av oppgave 1, når oppgave 2 er ubesvart, for i slike tilfeller har kandidaten hatt veldig god tid til å besvare oppgave 1. Og det er ikke til komme forbi at halvparten av oppgaven er ubesvart.

.....